

הלכות יום טוב סימן תקטו

(לג) מדברים שיש במינם במקור (לד) ביום טוב ראשון של ראש השנה שחל להיות בתמישי בשבת, (לה) ליש מתירים לאכלם בשבת (לו) בכדי שיעשו (לז) מניש אוסרים: הגה ולידן דהנהגין לתחמיר, בשני ימים טובים של גלויות נמי (לח) דינא הכי וליענן הלכתא נראה, דבשני ימים טובים של ראש השנה (לט) יש להתמיר (י) בשבת, אבל בשני ימים טובים של גלויות (מ) יש להקל בשבת שהוא לאחריהן; ודוקא בפרות שאין צריכין הקנה ביום טוב שלפני השבת, אבל דבר (מא) שצריך (מב) להקין ביום טוב שני לצורך השבת (מג) אסור מאחר דנהגין לאסור, ואף לטלטל ביום טוב שני אם לא לצורך ארזים וביצא בזה (תהי' סימן עח): ה (מג) דבר שאין במינו במקור (מד) ואינו מקור צידה, אם בא מתוך התחום מתר לכל, ואם באו (מז) מחוץ לתחום אסור לאכלן (מו) למי שהובאו בשבילו (מז) ולכל

באר היטב

טוב שני כדי לאכלם בשבת, וכ"ש לדעת רש"ל שמתיר בכל גווי לאדם אחר ביום טוב שני ואין אסור מקצה קלה, ואפלו להכניח רמ"א שאין חסר לאסור אלא לאדחים, מ"ט הא ק"ל דאמרין הואיל ואי מקלצי אדחים, ע"ש. וצ"ע ס"ק ו. והמ"א מתיר לכשל ב"ט שני ע"י איתוהדי, ע"ש: (צ) מחוץ, אפלו חוץ ל"ב

משנה ברורה

השנה צריך להתמין במוצאי שבת בכדי שיעשו: (מ) יש להקל בשבת שהוא לאחריהן. דלא מורין שפ"א יאמר לעכו"ם ביום טוב ראשון, שהוא שני ימים מקום שבת, להביאן בשבת, וצ"ע כן מתר בליל שבת לאחר כדי שיעשו. (מט) והוא הדין אם חל שני ימים טובים (נ) של גלויות ביום ראשון ושני והעכו"ם הביא לו בשבת, שמתר לאכל ביום טוב ראשון בערב אחר כדי שיעשו: (מא) שצריך להקין וכו'. פורש, כגון דגים שצריכין בשול בשבת אסור לבשלם, ובי"ט טוב שני נמי אי אפשר לבשלם שהרי מקצין ב"ט⁶¹ ואסורין אפלו לישראל אחר אם לא שנודמנו לו אדחים, וכו'; ואף דלצורך אדחים מקלינן, (נא) מקל מקום חל עלהו שם מקצה כל זמן דלא נודמנו לו אדחים: (מב) אסור, ומקל מקום מתר (נג) לבשל על ידי עכו"ם (בענין שאין בו משום בשילי עכו"ם, ועל דרך שנתפאר ביהודה דעה סימן קיג, עין שם) בערב שבת לצורך אכילת שבת לאחר שמתמין בליל שבת בכדי שיעשו, (נד) כיון שאסור הטלטול ביום שני אינו אלא חמרא בעלמא, וכל זה כשיש לו ממין זה בתוך ביתו לכבוד שבת, אבל אם אין לו ממין זה בתוך ביתו (נז) והוא צריך לו לכבוד השבת, מתר לטלטלו ולבשלו בעצמו (נח) לכבוד השבת⁶², רק שיתרר מלשם מקונו עד שמתמין בליל שבת בכדי שיעשו: ה (מג) דבר שאין במינו וכו'. או כגון שהביא הנכרי פרות בשלים, וכו' בפיסקא ג: (מד) ואינו מקור צידה, כגון אדחים ותרגולים וכהאי גוונא⁶³: (מה) מחוץ לתחום, דהיינו, שבתחלת כניסת יום טוב⁶⁴ היו גדין חוץ לתחום⁶⁵: (מו) למי שהובאו בשבילו⁶⁶, ובכרי שהביא פרות לעיר שרבה וישראל, אפלו מקומא אסור לקבלם, דאדעתא דכלם הביא, וכדלקמן סיף ו: (מז) ולכל בני ביתו, דמסתמא אדעתא דכלם הביא, (ט) שיודע שאין בעלת הבית אוכל לבדו⁶⁷, וליענן אדחים, אם הם (י) סמוכים תדיר על שלחנו, לכלי עלמא הם כבני ביתו, ואפלו אם וקנן במקרה, גס"כ (יב) יש מתמירין

אחרונים כאן: (י) בשבת, כתב רש"ל: וא"צ כרי שיעשו, אבל אם הובא ביום צריך במוצאי שבת כדי שיעשו: (יא) להקין, כגון דגים שצריכים בשול ובשבת אסור לבשלם, ויב"ט שני נמי אי"א לבשלם שהרי מקצין הם ובטחים אפלו לישאל אחר לדעת נמיא סוף ס"א. וכתב ט"ז: נראה דאין אסור שיבשלם ביום

ביום טוב אחר שבת והסית לפי המו שנקלט בערב שבת וא" שחביא בראש השנה (מז) והסית לפי המו שנקלט בערב ראש השנה, גס"כ נאמן. מיהו, אם היה פרוה שאין נאכלין חוץ ותבאן (מג) ביום טוב שפ"א שבת, או שהביאן בשבת והוא מסית לפי המו שנקלט בערב שבת, אסור לאכלן ביום טוב דלקמא נלקטו בשבת, (מז) ויש בהו אסור דאורייתא לדעת אינה פוסקים, ואינו נאמן במסית לפי המו באסור דאורייתא [אחרונים]: ד (לג) מדברים שיש במינם במקור, והוא הדין (מה) מדברים שמתקורן צידה: (לד) ביום טוב ראשון של ראש השנה, ולא נקט ימים טובים של גלויות, דאזיל לשיטתה בקציה א דהתר אכלו ביום שני: (לה) יש מתירים לאכלם בשבת, דלא אמרינן הקנה ביום טוב כי אם מיום אחר: (לו) בכדי שיעשו, הגם דבשבת לא שפ"א עשייה, מפל מקום לא צדיק מאלו אכלע יום חל אחר ראש השנה דהיה צריך להתמין במוצאי ראש השנה בכדי שיעשו [ב"י]: (לז) ויש אוסרים, טעמם, (מז) דכיון דקומא לן בעלמא בשני ימים של ראש השנה כיומא אריכתא דמא, הוי כיום אחד לפני שבת, וממילא צריך להתמין במוצאי שבת בכדי שיעשו. (מו) וידעה זו, אפלו נשרו או נצודו מאליהן גס"כ אסור ביום השבת, ולמוצאי שבת מתר כזה מדי: (לח) דינא הכי, רוצה לומר, דיש כזה גס"כ שני דעות הנ"ל, ורק יש כזה נפקא מפה, דבשני ימים של ראש השנה אסור בשבת לדעת האוסרין אפלו נשרו מאליהן משום אסור הכנה, מה שאין פן בשני ימים טובים של גלויות, (מח) כגשרו מאליהן ביום ראשון או לקטן הגוי לעצמו, מתר במוצאי יום טוב ראשון מדי, כג"ל בקציה ב: (לט) יש להתמיר בשבת, רוצה לומר, פדעת האוסרין למעלה⁶⁸, וצ"ע פ"ט שפ"א בשם רש"ל, דבמוצאי שבת מתר מדי ואין צריך בכדי שיעשו [אם לא הובאו ביום שש"י], אבל בחודשי רבי עקיבא אינר השיג עליו, דמהרש"ל לא ארי קלל בשני ימים של ראש השנה, ודעתו דבשני ימים של ראש

שער הציור

(נג) ויזהר אין נפקא מינה אם הפרות נאכלין חוץ או לא: (מג) ודוקא אם הוא יום ראשון של יום טוב, אבל אם הוא יום שני של יום טוב⁶⁹ לית בה אלא אסורא דרבנן לכלי עלמא ועכו"ם נאמן [אחרונים]: (מד) טעמם, דכיון שאין נאכלין חוץ אס"כ אין ארינן לאכילה ביום השבת, דהא אינו יכול לבשולן ונכר שהקנו ליום טוב שלאחריה: (מה) פוסקים: (מו) בית יוסף בשם הרשב"א: (מז) מגן אברהם רש"א: (מח) שם: (מט) בית יוסף: (נ) לאפוקי של ראש השנה דכיום אחד חשיבי, אסור עד מוצאי יום טוב שני של ראש השנה⁶⁰, ולדעת רבי עקיבא אינר הנ"ל אסור עד אחר כדי שיעשו: (נא) מאמר מרדכי ופר"מ קורין ושי"א לזמן תקיחת ט"ז, ומה שהקמיה מטעם "הואיל" מרצו בפשיטה, דטעם זה לא נהגי אלא לפטרו מפלקיות אבל מפל מקום אסורא יש: (נב) מגן אברהם [והקמיה] חקמיר משה ואליה רבה ותגרי: (נג) דלרב הראשונים מתר ביום טוב שני אף באכילה, ואף לדעת רבנו פ"ם, הלא הסכים הפת"ש ללדעת הרא"ש דמתר לאחר שלא הובאו בשבילו אף באכילה, ואף אם נספר פדעת הספ"ק אלא דרבנו פ"ם דגם לאחר אסור, נזכר לצורך לזה דעת מהרש"ל דבכ"א לה דאף ביום טוב ראשון בערב מתר בטלטול, ועל כל פנים צ"ל עינים פנאי אין להתמיר: (נד) ט"ז ותני אדם והגרי, והטעם כמו שפסקתי באת הקודם: (נה) לאחר שמתמין במוצאי יום טוב ראשון בכדי שיעשו, הגרי, ורוצה לומר, לאפוקי שלא יבשל מקום, אף אם נעשה לכבוד שבת גס"כ אסור: (נו) לבוש: (נז) בית יוסף אפלו לתרוץ קמא שלו: (נח) אף דלחרון קמא שלו יש להקל, והפרי"משה והבלב"ש העתיקוהו לדינא, מפל מקום רש"ל ודכ"ז מקמירין, וכתב באגלה רבה דאין להקל; וגם לדעת מגן אברהם בסעיף קטן ו דמקל לאדחים שפעיר אחרת, הא פתב בעצמו ודוקא שם לענין יום טוב שני משום דסמך אסבא ראשונה דפסק המקחבר פוסק, מה שאין פן הכא לענין תחומין דאורייתא לענין יום טוב ראשון, ונס במקרה משה מקמיר, לכן סתמתי להתמיר, ומכל מקום נראה לי דלענין כרי שיעשו אין לאחרים להתמיר בנה, דכלאו הכי כמה פוסקים מקלין לענין תחומין דאין צריך אפלו לרדה כדי שיעשו, ודומיא דכתב הט"ז אברנס בכרי קטן כא, עין שם:

הלכות יום טוב סימן תקטו

ביאורים ומוספים

[שנה"צ ס"ק מג]

אָבֵל אִם הוּא יוֹם שְׁנֵי יוֹם־טוֹבִים.⁶⁵

בניצודים, ומבואר בש"ע (שם, ובמשני"ב שם ס"ק נו) שאינם מוקצה גם לדעות שאסור לטלטל מוקצה ביום טוב [אף אם הם של ישראל], כיון שהם עומדים לאכילה ואינם מחוסרי צידה. אבל יוני שובך או יוני עליה קטנים, כתב השו"ע שם (ס"ט, ובמשני"ב שם ס"ק בט-ל) שאף שאינם מחוסרי צידה הריהם מוקצה גם לדעות שמוותר לטלטל מוקצה ביום טוב [וראה בשעה"צ שם (ס"ק נא) טעם הדבר].

[משני"ב ס"ק מה]

דְּהַלָּנָה, שְׁפָתָהּ לֹת כְּנִיסַת יוֹם־טוֹבִים⁶⁴ הֵיזַר עֲזָרָן הוֹצִיא לְתַחֲמוֹם⁶⁵.

64 כוונתו אף בבין השמשות, וכמבואר לעיל (סי' שכה ס"ק לה).
65 ואם הובא בספינה שדיא למעלה מעשרה טפחים, כתב לעיל (שם) שמוותר כיון שאין תחומין למעלה מעשרה טפחים. ואם הגובה שבין קרקעית הספינה לקרקעית הים הוא פחות מעשרה טפחים, כתב השו"ע לעיל (סי' רמח ס"ב) שיש בזה משום איסור תחומין, אפילו אם גובה המים הוא יותר מעשרה טפחים [וכגון שהספינה משוקעת במים]. וזו שיושב בספינה במקום שגובה עשרה טפחים מקרקעית הים, ואין רגליו תלויות למטה מעשרה טפחים, כתב המשני"ב שם (סי' יד) שיש המקילים בזה, ובמקום הצורך יש לסמוך על דעתם [וראה שם פרטי דינים בזה].

וכפינה שפגעה בדרך הילוכה במקום שהוא למטה מעשרה טפחים, כתב הביה"ל לעיל (סי' תד ס"א ד"ה ממקום) שמסתימת לשון השו"ע שם משמע שיש בזה משום איסור תחומין, אולם לדעת הרמב"ן והרשב"א אין בזה איסור, כיון שהספינה בתנועה ואינה נחה, ונשאר שם בצ"ע למעשה.

ואם הובא בכלי רכב ואף שהוא למעלה מעשרה טפחים, מבואר בביה"ל לעיל (שם ד"ה ואין) בשם החתם סופר, שיש בכך משום תחומין.

[משני"ב ס"ק מו]

לְמִי שֶׁהוֹקֵא בְשִׁבְלֵי⁶⁶.

66 ואף על גב שלא מעשית המלאכה בגוף הדבר, שלא נשתנה הדבר מכמות שהיה, מ"מ אסור, ואילו לענין מעשה שבת שעשה ישראל, כתב בביה"ל לעיל (סי' שיח ס"א ד"ה אחת) שבשהביא הישראל בשוגג מרשות לרשות, מותר מעיקר הדין ליהנות מזה, כיון שלא נעשתה המלאכה בגוף הדבר, שלא נשתנה הדבר מכמות שהיה, ביאר בשו"ת שבט הלוי (ח"ג ס"י לה) בטעם החילוק, שטעם האיסור ליהנות ממלאכת נכרי בשבת הוא משום שחוששים שמא יאמר לו הישראל לעשות עבורו מלאכה בשבת, אם כן אין לחלק בין מלאכה שעל ידה נשתנה הדבר מכמות שהיה, למלאכה שלא נשתנה הדבר, מה שאין כן במעשה שבת שעשה ישראל שאסורוהו משום קנס, ולא משום שחששו שמא יאמר לישראל לעשות בשבילי בשבת, כמבואר במשני"ב לעיל (שם ס"ק ד-ה), ובעין זה כתב השו"ע הרב (סי"ב).

[משני"ב ס"ק מז]

שְׂיֹרֵצַע שְׂאֵין כְּעַל־הַפִּיזָה אוֹכֵל לְכַדוּ⁶⁷.

67 ולענין ישראל שצויה את הנכרי לחמם עבורו בשבת תבשיל שהצטנן לגמרי, שכתב המשני"ב לעיל (סי' רנג ס"ק צו) שאף על פי שלאחר מכן הצטנן התבשיל, ושוב אין הישראל הנהה ממלאכת הנכרי, מ"מ קנסו אותו ואסרו עליו ליהנות מהתבשיל עד מוצאי שבת בכדי שיעשו, דעת הגר"י ש אלישיב (מלכים אמוני פ"ב הני"ט ט) שלבנו ביהו מותר ליהנות מהתבשיל כיון שאין הם מהנים כלל ממלאכת הנכרי, ולא קנסו חז"ל אלא את מי שעבר וצויה את הנכרי.

[משני"ב ס"ק מו]

רוֹצֵה לומֵר, כְּדַעַת הַאֲסָרִין לְמַעַלְהוֹם.⁶⁹

69 ואף בדעת השו"ע, כתב הכף החיים (ס"ק עב) שכשמביא השו"ע יש מתירים יש אוסרים, דעתו לפסוק כדדעה השניה אם לא בשעת הדחק [וראה במחצה"ש סי' שכה ס"ק יז ד"ה ואף שבר"ף].

[שנה"צ ס"ק נ]

לְאִפְיֻקָּי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה דְּכִיּוֹם אֶתְדַּ תְּשִׁיבֵהּ, אֲסוּר עַד מוֹצָאֵי יוֹם־טוֹב שֶׁנִּי שֶׁל רֹאשׁ־הַשָּׁנָה⁶⁰.

60 משמע מסתימת לשונו שיום א' של ראש השנה יכול לחול ביום ראשון, אמנם בשו"ע לעיל (סי' תבח ס"א) מבואר שבזמננו שאין מקדשים את החודש על פי הראיה, לעולם לא יחול יום א' של ראש השנה ביום ראשון [ובטעם הדבר ראה בביה"ל שם (ד"ה אלו)].

[משני"ב ס"ק נא]

וּבְיוֹם־טוֹב שְׁנֵי נְמִי אֵי אֶפְשָׁר לְכַשְׁלֵם שְׁהָרִי מְקַצֵּין הַסִּי.⁶¹

61 ואף שמוותר לבשל מיום טוב לשבת [על ידי עירוב תבשילין], ואף מותר לטלטל מוקצה ביום טוב לצורך אוכל נפש, כמבואר ברמ"א לעיל (סי' תקט ס"ז), ואם כן יהיה מותר לטלטל את המוקצה לצורך אוכל נפש של שבת, שהרי כל מה שמוותר לעשות ביום טוב לצורך יום טוב, מותר לעשות ביום טוב לצורך שבת, ביאר הגר"ש"ו אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"ב ס"י לו אות ד) על פי דברי המני"א (סי' תקט ס"ק טו), הובאו במשני"ב שם ס"ק לא) שלא הותר לטלטל מוקצה ביום טוב אלא לצורך דבר המותר, כגון טלטול אבנים לצורך אבילת פירות שתחתיהן, אבל בעינינו שהוא צריך לטלטל את הדגים כדי לבשלם, ואף אחרי בישולם הם מוקצה, הרי זה אסור, כיון שאין זה נחשב לטלטול מוקצה לצורך דבר המותר, אלא לטלטול מוקצה לצורך המוקצה עצמו כדי לתקנו לאכילה.

וביאר נוסף כתב בשם הצ"ח, שבישול מוקצה נחשב להשתמשות במוקצה שאסורה אף לצורך אוכל נפש, וכמבואר במשני"ב (שם) [וכתב הגר"ש"ו אויערבך שהוא קצת חידוש, כיון שאינו משתמש במוקצה לצורך דבר אחר אלא שמתקנו לאכילה, וראה שם שכתב ביאור נוסף ומשאר בו בצ"ע].

[משני"ב ס"ק נב]

מֵתֵר לְטַלְטְלוֹ וּלְכַשְׁלוֹ כְּעֶצְמוֹ לְכַבּוֹד הַשְּׁפָתָה⁶².

62 ודוקא אם עשה עירוב תבשילין, שאם לא כן אסור לבשל מיום טוב לשבת שאין יום טוב מוכן לשבת, וכמבואר בשו"ע לקמן (סי' תקכו).

[משני"ב ס"ק נד]

כְּגוֹן אֲנָזִים וְתַנְגוּלִים וְכִקְאֵי וְנִנְאָה⁶³.

63 כגון עופות שהם בני תרבות, ובאים לכלובם בערב ומוזנחים עליהן, וכמבואר בביה"ל לעיל (סי' תצו ס"ו ד"ה אונים) שהרי הם

הלכות יום טוב סימן תקטו

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק מז]

אכן אם זמן אחר שהביאין הנכרי הדברים לביתו יש להקל⁶⁶.
 (68) ואם הביאו בשביל שני בני אדם, כתב לעיל (סי' שכה ס"ק לו) שאסור להם להחליף ביניהם כדי להחיר להם באכילה, משום שיש לחוש שמא יאמרו לנכרי לכתחילה להביא להם. והוסיפו המחצה"ש שם (על המג"א ס"ק טו) והשו"ע הרב שם (סי' ב), שאסור לעשות כן גם מהטעם השני [שאסור ליהנות ממלאכה שנעשתה על ידי נכרי עבור ישראל, וראה מה שכתבנו במשנ"ב שם].

ולמוכר ביום טוב לאחר שלא הובא בשבילו [באופן המותר, ובלעיל בשו"ע (סי' שכו ס"א ד) ולקמן (סי' תקיז)], כתב המשנ"ב שם, שמותר, ובלבד שלא ימכרוהו ביותר מכדי דמיו.

וישראל שעשה מלאכה בשבת במזיד, שאסור לו ליהנות מהחפץ עולמית, ומכר את החפץ לאחר, הסתפק הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' ה אות ג) אם מותר לו ליהנות מהחפץ, שהרי כבר אין החפץ שלו. עוד הסתפק (שם), אם יכול הוא להתארח אצל הקונה, ולאכול את המאכל שנאטר עליו.

[משנ"ב ס"ק מח]

מאחר דלצדקתיהו מפרין דהלוקמה, אין עליהו שם מקצה⁶⁹.

(69) ואין לאסורם משום מוקצה שהיו חוץ לתחום [לדעת הרמ"א להלן (סי' ט), וראה שעה"צ (סי' ס ו-צא)], כיון שהפצי נכרי אינם מוקצה, וכמבואר בשו"ע לעיל (סי' תצח ס"ג), אבל לענין איסור תחומין, מבואר בשו"ע לעיל (סי' תא ס"א), הובא בשעה"צ כאן ס"ק ג) שאף חפצי נכרי קונים שבייתה במקומם, גזירה משום חפצי ישראל, וכשיצאו חוץ לתחומם אסורים הם בטלטול יותר מדי אמור.

[שעה"צ ס"ק ס]

דמקל מקום הא מטר לאותם שבתחום מקום שלקחהו⁷⁰ וכי, דמקל מקום אלו אחרמי שם ישראל תגי שרי, כן כתב המאמר סוף ריש הסימן, עין שם פארוך⁷¹.

(70) והוא הדין ישראל שאינו מאנשי העיר שבא לעיר אחר שהיה הנכרי בתוך תחום העיר, וכמבואר בשו"ע הרב (סי' ט) שמותר.

(71) ואף שבנכרי שהביא דגים ביום טוב ראשון, כתב לעיל (ס"ק מא) ובשעה"צ (סי' נא) בשם המאמר מרדכי, שאין להתירם בטלטול אף ביום טוב שני, למרות שאילו היו מודמנים לו אורחים היה מותר לו לבלעם בשבילם. ובטעם החילוק ביאר המאמר מרדכי (סי' יג ד"ה ומיהו), שדגים הרי אסורים לכל העולם אף למי שלא הובאו בשבילו, אלא שלצורך אורחים סומכים על הדעה שמותר למי שלא הובא בשבילו [בלעיל (סי' יב)], ומשום כך אסורים הם בטלטול כל זמן שלא באו אורחים, מה שאין כן בעינינו שהביא הנכרי מחוץ לתחום, שמותר לכל השלם חוץ מלמי שהובא בשבילו.

[משנ"ב ס"ק נ]

דמסתמא תקפה לדינה⁷².

(72) וכוונתו שבונים בתים תחילה ואחר כך מקיפים אותה בחומה, וכמבואר בשו"ע לעיל (סי' תא ס"א), ואף שלענין קריאת המגילה בט"ו באדר בכרכים המוקפים חומה מימות יחזע בן נון, כתב הרמ"א לקמן (סי' תרפח ס"א) שסתם כרך הוקף בחומה ולבסוף יושב, ביאר הט"ז שם (סי' ב), הובאו דבריו במשנ"ב לעיל סי' שכה ס"ק מו) שכתחילה בונים מקצת בתים, ואחר כך בונים חומה [ונחשב לענין שבת כהוקפה לדירד], ואחר כך בונים את רוב הבתים ומיישבים אותם ונלענין קריאת המגילה נחשבת העיר להוקפה ולבסוף יושבה.

[משנ"ב ס"ק נב]

וגם דכלאו הכי אין האסור של תחומין שנה לכל אדם⁷³ וכי, דלקמה פוסקים יש על זה אסור דאודיקא, גס"פן לא תקמירו אלא למי שהובא בשבילו⁷⁴.

(73) ולטעם זה לא התיירו לאחרים בכל איסור דרבנן אלא באיסור תחומין, וכתב לעיל (סי' שכה ס"ק מא) ובשעה"צ שם (ס"ק מח), ששתימת השו"ע כהטעם הראשון, ובכל איסור דרבנן מותר לאחרים בו ביום.

(74) ואף לטעם שלא החמירו בתחומין משום שהם מדרבנן, הוא הדין שלא החמירו בהובא מחוץ לשלש פרסאות אף לדעות שהיא מן התורה, ובטעם הדבר כתב לעיל (סי' שכה ס"ק מא) שאין איסור זה מפורש בתורה.

[שעה"צ ס"ק נג]

להביא הנכסים האלו מחוץ לתחום, גס"פן אינו אלא קדבנן⁷⁵.

(75) ואף בנכסי ישראל, כתב בביה"ל לעיל (סי' תד ס"א ד"ה למאן) שיש הסוברים שלכל הדעות אין איסור להוציאם מחוץ לשלש פרסאות אלא מדרבנן, וביאר הגרש"ז אויערבך (שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' ה עמ' כג ד"ה גם נלע"ד) שמימי כיון שאם היה הישראל מביאם מחוץ לשלש פרסאות הרי היה עובר בהליכתו על איסור תורה, אם כן כשהביאם הנכרי הרי זה נחשב שנעשתה בהם מלאכה מן התורה.

[משנ"ב ס"ק נד]

דאינו אלא ישובת דשבות במקום מצוה⁷⁶.

(76) ואף אם הובא מחוץ לשלש פרסאות שהוא מן התורה כדלעיל, מימי מותר לומר לנכרי לבעלו וכדי אם הבחמה או הפירות של הנכרי [אף לדעה שאסור לטלטל מן התורה חפץ שהובא מחוץ לתחום למידי תחומין מן התורה, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' שצו ס"ק א)], וכמבואר בשעה"צ (סי' סג) שחפצי נכרי אינם קונים שבייתה אלא מדרבנן, ואם כן הרי זה שבות דשבות במקום מצוה.

ומה שהתיירו שבות דשבות במקום מצוה, כתב לעיל (סי' שכה ס"ק ס) שהוא רק במקום מצוה גמורה, כגון להביא על ידי נכרי יין לקידוש או תבשיל חם לסעודת שבת, ומה שכתב הרמ"א שם (סי' שהמיקל אפילו בשכר או שאר דברים אין למחות בידו, ביאר במשנ"ב שם (סי' סב) שהם דברים שאי אפשר להסתור בלעדם אלא בדוחק קצת, אבל בפירות וכיוצא בזה אין להקל, ואפילו בוונתו להתענג לכבוד שבת, אמנם, מדבריו בשעה"צ לעיל (סי' רעו ס"ק כז) משמע שכל צרכי הסעודה נחשבים לענין זה לצורכי מצוה.

[משנ"ב ס"ק נה]

מקל מקום אפשי דדוקא לענין תחומין לא רצה להחמירו⁷⁷.

(77) ובטעם הדבר כתב המג"א (סי' כא), הובא בשעה"צ ס"ק ע), שלענין איסור תחומין יש אומרים שאין צריך להמתין בערב בכדי שיעשו אף למי שהובא בשבילו, כמבואר בשו"ע לעיל (סי' שכה ס"ח), וראה בשעה"צ שם (סי' מה) מה הטעם שלא הזכיר השו"ע בענינו דעה זו.

ומטעם זה, כתב המשנ"ב שם (סי' מ) שאף בהובא בשבת מחוץ לתחום יש להקל [וראה שם בשעה"צ (סי' מא)].

[שעה"צ ס"ק נח]

שאין צריך להמתין רק שיעור הזמן שהוליקה בדבר משעשש סיים⁷⁸, אבל מה שהוליקה מצד יום טוב אין לצננה⁷⁹.

המשך במילואים עמוד 66

מילואים הלכות יום טוב סימן תקטו המשך מעמוד קודם

שמונה לומר לנכרי לטלסלם ולהניחם היכן שירצה.
24) אמנם, דבר שאסור אף בהנאה כגון חמץ כפסח [הוא הדין בענינו כדלעיל (סי' ד)], מכואר בדבריו לעיל (סי' חמד סי' כא) שאף שהוא עומד לכלבים אסור לטלטלו, משום שאסור ליתנו לכלבים [וראה מה שכתבנו בשערי' לעיל (סי' שכה סי' א)]. אכן, בשערי' לעיל (סי' תמח סי' עה) הביא מחלוקת האם מותר ליתן איסורי האה [חוץ מחמץ] לכלב של הפקר.

[משיב סי' ז]
שוב אינו נקנה מקלאכת יום טוב²⁵.

25) ולא דוקא כשעשה הנכרי מלאכה לישראל מעצמו, אלא אפילו עבר הישראל וצוה לנכרי לעשות מלאכה עבורו בשבת, כתב השריע לעיל (סי' שו סי' כ) שיותר לו ליהנות ממנה במוצאי שבת לאחר שיעבור שיעור בכדי שיעשו.

[ביה"ל ד"ה חוץ]

שקנה ביום טוב קמו קבא אסור²⁶, וקמו שקבאר קיימן רצו נבי נר²⁷.
26) והוא הדין כנכרי שקצץ לו ישראל המים כדי שיתפור לו בגד, וכערב שבת סמוך להשיבה אמר לו הישראל מדוע לא גמרת לתפור לי את הבגד, והשיב לו הנכרי אעשה זאת למענך בשבת, שכתב לעיל (שם סי' כו) שאסור ללוכשו בשבת כיון שהנכרי עושהו כדי שיהנה הישראל בשבת, וכמו בהדלקת נר.

27) המגיא (סי' ג) כתב, שיתכן שדוקא בהדלקת נר אסור אפילו בקצץ, שכיון שאי אפשר ליהנות ממנו אלא בשבת, ואי כוונת הנכרי שיהנה ממנו הישראל בשבת, מה שאין כן כשהביא הנכרי מיני מאכל לישראל שהנאתם אף לאחר השבת, יתכן שאין כוונת הנכרי כדי שיהנה הישראל ממלאכתו בשבת, ואינו עושה אלא אדעתא דנפשיה כדי להשלים מלאכתו, ומשאר בצי"ע.

22) והוא הדין מי שבירך על דבר מאכל, ותעורר לו איזה חשש איסור במאכל או אפילו חומרא שיש לה על כל פנים מקור, כתב בשו"ת שבט הלוי (חיד סי' ב וחי' סי' כד אות א) בשם השד"ח חמד, שאינו הייב מחמת איסור ברכה לבטלה, לאכול ולהכניס עצמו לחשש איסור בקום ועשה, אלא צריך הוא לומר 'צריך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', כמובאר בשו"ע לעיל (סי' רו סי'ו).

אכן, לענין מי שבירך על פת קודם הבדלה, כתב הרמ"א לעיל (סי' רע"א סי'ו) ובמשיב' שם (סי' כו) שאכל מהפת כדי שלא תהיה ברכתו לבטלה, אף שאסור לאכול קודם הבדלה כמובאר לעיל (סי' רצ"ט סי'א). ובטעם הדבר כתב בשו"ת שבט הלוי (שם), שמשום איסור ברכה לבטלה עשאוהו על כל פנים לענין פרוסת המוציא כמי שהתחיל לאכול מבעוד יום, שיותר לו להמשיך באכילתו אף משהשיכה.

לגבי חלה שאין בו סכנה צריך לאכול מאכל מוקצה, הסתפק בשו"ת רעקיא (מחודק סי' ה) האם מוקצה נחשב כמאכל איסור האסור להתרפאות על ידי אכילתו, שאף לשיטות בשו"ע לעיל (סי' שכה סי'ו) שהותרו כל השבותים לחולה שאין בו סכנה [וראה בפתח תשובה (י"ד סי' קנ"ה סי' ח) שצ"ק הוא לכל השיטות שם חוץ משיטת הר"ן]. מימי הרי מבואר ברמ"א (י"ד שם סי' ג) שאסור להתרפאות על ידי אכילת איסורי האה אף שאינם אסורים אלא מדרבנן, או שגם אין המוקצה נחשב אלא למאכל היתר, אלא שאסור לאוכלו משום חילול שבת דרבנן, ואיסור זה וותר לחולה שאין בו סכנה כגיל, ומרב"ה המשגיב לעיל (סי' שכה סי' נח) משמע שיותר, וכן צ"ד החו"א (א"ר סי' מד סי' ד), וכתב הפתח תשובה (י"ד שם סי' ח) שכן הוא מסקנת הרעקיא הנ"ל.

[משיב סי' ו]

דמקצה הוא, וכן"ל"ט) וכו', לאו דעתה להשיקה לקלבים²⁸.
28) ומימי כל זמן שהמוקצה כיד הנכרי, כתב לעיל (סי' שו סי' עח)

הלכות יום טוב סימן תקטו המשך מעמוד קלו

סי' לה) שכיון שכך היא עיקר גדילתם, משום כך התולשם הרי הוא עוקר דבר מגידולו וחיוב משום קוצר [וראה מה שכתבנו במשיב' לעיל (סי' שכה סי' נו)].

[ביה"ל ד"ה ויש]

הניו נמי דאם יקנה פריין שקא יאמר³⁶.

36) ומימי אין לאסור מטעם זה אף ביום טוב שני כר"ת, וביאר הדבר כתב השפת אמת (ברצה כה, ב ד"ה בתוס') שלמרות שעיקר סיבת התקנה אף לרשי' היא כדי שלא יאמר הישראל לנכרי לעשות מלאכה בשבילו ביום טוב, מימי גדר התקנה לא היה אלא שלא יהנה הישראל ממלאכת יום טוב, ונתנו חכמים גבול לתקנתם שבכל מקום שאינו נהנה ממלאכת יום טוב התידו, אף אם יש לחוש שמא יאמר לנכרי לעשות מלאכה בשבילו, ומימי טסך כתב השו"ע הרב (סי'א בהגד"ה), שבכך שאסרו לו ליהנות מהמלאכה ביום טוב ראשון, יהיה לו היכר וסימן שלא לומר לנכרי לעשות לו מלאכה ביום טוב פעם אחרת.

הדרון בשבילו, שלמארה עצמו אסור אף שלא הובא בשבילו וכדעת הסמ"ק (הובא בשערי' סי' יט) שאף לשיטת ר"ת אסור לאחרים שלא הובא בשבילם], אלא שלצורך אורחיו התייר [כדעת הרא"ש (הובא בשערי' סי' יד) שלשיטת ר"ת מותר לאחרים].

[משיב סי' יג]

אף לאוח' ישראל בעצמו שהוכא בשבילו³⁴.

34) שכיון שקצץ עמו אין זה נחשב כמי שעושה הנכרי לצורך ישראל אלא לצורך עצמו כדי להרחיח, אלא שאין לסמוך על סברא זו אלא בציורף דעת רש"י שמתיר ביום טוב שני בכל אופן, אבל ביום טוב ראשון אסור כיון שמימי כוונת הנכרי בעשייתו היא כדי שיהנה הישראל ביום טוב, וכמובאר בביה"ל לעיל (ד"ה חרוץ).

[ביה"ל ד"ה אם]

דלא פיקא דלא תשיכי קחך קוון קהם גדלים גם על קצצו³⁵.
35) ובטעם הדבר שנחשבים הם למחוכר, כתב במשיב' לעיל (סי' שלו)

הלכות יום טוב סימן תקטו המשך מעמוד קלח

אלא מתחילת היום [אמנם, אם הביאו בתחילת היום, באופן שאם לא נתלה שהנכרי הלך אף כלילה, נצטרך לומר שהביאו מתוך התחום, כתב התוספת שבת שם (סי' יט ד"ה כתב) בדעת המגיא שפשוט שתולים שהלך כלילה הביאו מחוץ לתחום, ואסור במוצאי

78) ולענין אם יש לשער את ה'כרי שיעשה מתחילת ליל שבת, או מחוכר של יום השבת, כתב בביה"ל לעיל (סי' שכה סי' ד"ה מותר) בשם המגיא, שכיון שאין רגילות לרכב בלילה, יש לתלות שמן הסתם לא הלך הנכרי אלא ביום, ואין צריך לשער 'כדי שיעשה

מילואים הלכות יום טוב סימן תקטו המשך מעמוד קודם

[ביה"ל ד"ה בעין]

אם אָלֵינן בתְּרֵיהֶוּ אִם לֹא⁸⁰ וכו', דְּהַשִּׁיב לַעֲנִן זֶה קָשֶׁר שְׂרָבָה יִשְׂרָאֵל⁸¹.
80) וְלַעֲנִן נִכְרִי שֶׁהִדְלִיק נֵר, כָּתוּב לַעֲלִיל (ס"י רעו ס"ב ד"ה א"ם) שְׂדֵעַת
הַמֵּאֲרִיר, שֶׁאִם אֶחָד מִן הַמֵּיִעוּט הוּא אִדּוּם חָשׁוּב, שֶׁהַדְּרִימִים מוֹכִיחִים
שֶׁבִשְׂבִיל נַעֲשָׂה, תּוֹלִים שֶׁהִדְרִב נַעֲשָׂה בִשְׂבִילוֹ, אֲלֵא אִם כֵּן יִדּוּעַ
שֶׁעָשָׂה הַנִּכְרִי לְצוּרֵךְ עֲצָמוֹ.
81) וְכֵן לַעֲנִן נִכְרִי הַמַּחֲמֵם מֵרַחֵץ בִּשְׂכֵת לְצוּרֵךְ הַרְחָצִים בְּמוֹצָאי
שֶׁבֵת, כָּתוּב בְּמִשְׁנֵיב לַעֲלִיל (ס"י שְׂכוּ ס"ק ל"ח) שֶׁפְּשׁוּט שֶׁאֵף אִם רֹבַח הַעִיר
הֵם נִכְרִים, מִיֵּם אִם רֹבַח הַרְחָצִים בְּמֵרַחֵץ בְּמוֹצָאי שֶׁבֵת הֵם יִשְׂרָאֵלִים,
נֶחֱשָׁב כְּנַעֲשָׂה לְצוּרֵךְ יִשְׂרָאֵל וְאִסּוּר עַד מוֹצָאי שֶׁבֵת כְּרִדִי שֶׁיַּעֲשֶׂה.

שֶׁבֵת יְבֻכְדִי שֶׁיַּעֲשֶׂה אֵף כְּנִגְדֵי הַלִּיכָת הַלְּלִידָה].

אִמְנָם, כָּתוּב שֶׁבֵם הַתּוֹסֵפֶת שֶׁבֵת הַיָּלִל, שֶׁאִין הַדְּרִי הַמִּגְיָא
מוֹכְרָחִים וְהַכֵּל לְפִי הוֹמֵן.
79) אִמְנָם, אִם הֵלֵךְ הַנִּכְרִי בְּיוֹם טוֹב וְתִלְשׁוּ וְחֹזֵר בְּיוֹם רֵאשִׁון בְּעֵרֵב,
כָּתוּב הַרְעִיקָא (גְּלוּן הַשְּׂרִיעַ ס"א ד"ה כְּרִי) שֶׁיֵּשׁ לְהַמְתִּיךְ בְּכִדִי שֶׁיַּעֲשֶׂה
אֵף כְּנִגְדֵי הַלִּיכָת הַנִּכְרִי בְּיוֹם רֵאשִׁון לְמִרְוֹת שֶׁהוּא חוֹל, כִּיּוֹן שֶׁאִם
הַנִּכְרִי לֹא הִיָּה הוֹלֵךְ לְתִלְשׁוּ אֲלֵא בְּיוֹם רֵאשִׁון לֹא הִיָּה יֹכֵל הַיִּשְׂרָאֵלִי
לְהַנְדוּת מִהַדְּבַר אֲלֵא בְּיוֹם שֶׁנִּי, נִמְצָא שֶׁהַיִּשְׂרָאֵלִי נִהְיָה מִמְּלֹאכֶת יוֹם
טוֹב, וְאֵף לְטַעֲמֵם שֶׁל הַתּוֹסֵף יֵשׁ לְחֹשֶׁשׁ שֶׁמֵּא יֵאמָר לְנִכְרִי לְהִבְיָאוּ בְּיוֹם
טוֹב כְּרִי שֶׁיְהִיָּה אֲצִלּוֹ בְּיוֹם רֵאשִׁון בְּעֵרֵב.

הלכות יום טוב סימן תקיח המשך מעמוד 280

[ביה"ל ד"ה מתוך]

וּפְרוּחַתוֹתָיו, שְׂכִיּוֹן שֶׁאֵין בּוֹהַ צוּרֵךְ יוֹם טוֹב אִו צוּרֵךְ טַפּוֹ, הִרִי זֶה
כְּמַבְעֵיר שֶׁלֹּא לְצוּרֵךְ כֻּלָּל [נִרְאָה לַעֲלִיל (הַע"י 4) לַעֲנִן הַמִּצְיָא שֶׁלֹּא
לְצוּרֵךְ הַנֵּאֵת גּוֹפֵן].
[ביה"ל ד"ה מתוך]
דְּהַתְּקַפְרָה בְּעֲצָמוֹ סוֹבֵר דְּלִנְקְרִי קָרַע סְפִי⁸.
9) וְאֵף לַעֲנִן הַעוֹשֶׂה מְלֹאכֶה לְצוּרֵךְ בְּחֵמָה, כָּתוּב כְּשֶׁעָשָׂה לַעֲלִיל (ס"י)
תְּקִיב ס"ק ל"ב) שֶׁיִּתְכַּן שְׂדִינּוּ יוֹתֵר חֲמוּר מְעוֹשֶׂה מְלֹאכֶה שֶׁלֹּא לְצוּרֵךְ
כֻּלָּל, וְאֵף לְדַעַת הַרְמַבֵּיִם יֵשׁ בּוֹהַ אִסּוּר תּוֹרָה.
[ביה"ל ד"ה וספר תורה]
וְהוּא הַדִּין סְהוּרִים וְשֶׁאֵין קְפָרִים לְלַמֵּד בְּקָם קָיוֹם [ה"ה¹⁰].
10) וְסִפֵּר שֶׁכָּתוּב כְּשֶׁפָּה זֶהוּ שֶׁרָק מַעֲטִים יֹכֵלִים לְקַרָּא בּוֹ, דַּעַת
הַגְּרִישִׁי אֲוִיעֵרְבֵךְ (שְׂשִׁיב פִּיטֵי הַע"י ד') שְׂמוֹתָהּ לְהַרְצִיאוֹ לְצוּרֵכֶם, וְאִין
זֶה נִחְשָׁב הַנֵּאֵה שֶׁאִינּוֹ שׁוֹהָה לְכָל נֶפֶשׁ, שֶׁנִּפְסַק בְּשִׁיעוֹ לַעֲלִיל (ס"י תְּקִיב
ס"ב ו'ד) שֶׁאִין מוֹתֵר לְעִשׂוֹת מַחֲמָתָה מְלֹאכֶת בְּיוֹם טוֹב, כִּיּוֹן
שֶׁהַקְּרִיָּה כְּשֶׁלְּעֲצָמָה הִיא הַנֵּאֵה הַשׁוֹהָה לְכָל נֶפֶשׁ. וְהוֹסִיף, שֶׁמִּטַּעֲם זֶה
מוֹתֵר לְהַרְצִיאוֹ מֵאִכָּל חֲרִיף שֶׁרָק מַעֲטִים אֲכִלִים אוֹתָהּ, שֶׁכִּיּוֹן שֶׁעֲצֵם
הַנֵּאֵת הַאֲכִילָה הִיא הַנֵּאֵה הַשׁוֹהָה לְכָל נֶפֶשׁ, אִין זֶה מִשְׁנֵה אִם הַמֵּאִכָּל
אִינוֹ שׁוֹהָה לְכָל נֶפֶשׁ.

הַכְּנֵסֶת, וְנִחְשָׁב הַדְּרִב צוּרֵךְ, כִּיּוֹן שְׂדֵעַתוֹ שֶׁל אִדּוּם נִחָה יוֹתֵר לְהַתְּפַלֵּל
מִמְּחֹזֵר שֶׁלֹּ, כִּי גַם הַבֵּאת סִפֵּר תּוֹרָה חֲדָשׁ לְבֵית הַכְּנֵסֶת, שֶׁהִיא
שְׂדֵעַת הַמִּתְּפַלֵּים נִחָה יוֹתֵר כְּשֶׁקּוֹרְאִים מִסִּפֵּר חֲדָשׁ, וְכַמְזִיחַ
שֶׁכְּסִפְרֵי תּוֹרָה שֶׁכִּיּוֹן שֶׁיֵּשׁ שְׂגִיאוֹת וּפְסוּלוֹם, וְסִפֵּר תּוֹרָה שֶׁעֲבָשׁוּ
נִגְמָרָה כְּתִיבְתוֹ חוֹגָה הֵיטֵב בּוֹדֵאי שֶׁהוּא מוֹהֲדֵר יוֹתֵר, לְפִיכֵךְ נִחְשָׁבֵת
הַבֵּאתוֹ צוּרֵךְ הַיּוֹם [וְהִבֵּיא שֶׁם טַעֲם נִסְפָּה לְהַקְלֵל, כִּיּוֹן שֶׁבְּהַכְּנֵסֶת סִפֵּר
הַתּוֹרָה לְבֵית הַכְּנֵסֶת נִשְׁלַמַת מִצוּת כְּתִיבֵת סִפֵּר תּוֹרָה, וְאִם כֵּן הִרִי זֶה
צוּרֵךְ מִצוּחַ].
וְאִם שׁוֹלַח לְחַבִּירוֹ בְּמִתְנֵה סִפֵּר תּוֹרָה וְכִדִי לְצוּרֵךְ שֶׁיִּקְרָא בּוֹ רַק
לְמַחֲרָת יוֹם טוֹב, כָּתוּב בְּמִשְׁנֵיב לַעֲלִיל (ס"י תְּקִטוֹ ס"ק י"ב) לַעֲנִין הַשׁוֹלַח
לְחַבִּירוֹ תְּפִילִין בְּמִתְנֵה בְּיוֹם טוֹב, שְׂמוֹתָהּ לְעִשׂוֹת כֵּן אֵף שֶׁלֹּא יִנְחָם
אֲלֵא בַחֹל, שֶׁכִּיּוֹן שֶׁהַמְשַׁלַּח נִהְיָה שְׂנוֹתָן מִתְנֵה לְחַבִּירוֹ הִרִי זֶה צוּרֵךְ
שֶׁמַּחַת יוֹם טוֹב.
[מִשְׁנֵיב ס"ק ה']
רַק לְשֵׁם פְּכִישִׁיט לְהַתְּקַשֵּׁט בְּקָוֵן⁸.
8) אִמְנָם, אִם חָפֵץ לְהַרְצִיאוֹ אִיזוֹה דְּכִדִי לְהַתְּכַבֵּד בְּהַרְצִיאוֹתוֹ [כְּגוֹן
שֶׁמִּצְיָא אִיזוֹה דְּבִר יִקְרַע עוֹרָךְ], כָּתוּב לַעֲלִיל (ס"י תְּקִיד ס"ק ל') לַעֲנִין
הַבְּעֵרָה בְּיוֹם טוֹב, שֶׁאִסּוּר לְהִדְלִיק נֵר כְּדִי לְהַרְאוֹת אֶת עוֹשְׂרוֹ

הלכות יום טוב סימן תקיח המשך מעמוד קמא

[ביה"ל ד"ה בעין]

הַמִּנְחָת יוֹם טוֹב (קִיְצוֹר שִׁיעַ ס"י צ"ח ס"ק קכ"ו) וְהַכֵּן אִישׁ חַי (שְׁנֵה א' פ')
בְּמִדְבַר אוֹת ט) שֶׁצִּוְרֵךְ לְבִדּוֹק וְלִדְקוֹדֵק אִם יֵשׁ בְּכִיסוֹ הַפְּצִים שֶׁאִין לוֹ
צוּרֵךְ בְּהֵם כִּיְצִיאוֹת ז' [כְּגוֹן מִי שֶׁרָגִיל לְשִׂאת עֲמּוֹ בְּאוֹפֵן קְבוּעַ אֶת
מִפְתַּחוֹת בֵּיתוֹ אֵף שֶׁלְּפַעֲמִים אִינוֹ נִצְרָךְ לְהֵם, אִם יַעֲשֶׂה כֵּן בְּיוֹם טוֹב
נִמְצָא שֶׁמִּטְלָטֵל אֶת הַמִּפְתַּחוֹת שֶׁלֹּא לְצוּרֵךְ].
וְלִשְׂאֵת אִיתוֹ שְׂעוֹן לְכָל מְקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ [בְּאוֹפֵן שֶׁיֵּשׁ בְּנִשְׂאִיתוֹ מִשׁוּם
אִסּוּר טְלָטוּל בִּשְׂכֵת], הַכֵּן אִישׁ חַי (שֵׁם), הַזּוֹבָא בְּפִי הַחַיִּים ס"ק ט) כָּתוּב
שְׂמוֹתָהּ, כִּיּוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ צוּרֵךְ לְדַעַת אֶת הַשְּׂעִיָּה בְּכָל עֵת, וְכֵן הִבֵּיא הַשְּׂדִי
חֲמֵד (אִסִּיפֵת דֵּינִים יוֹם טוֹב ס"י א ס"ק א) שֶׁהַחַיִּים וְחֲסִדָּא הַסְּתַמֵּךְ בּוֹהַ
הַחִסִּיק שִׁוְתֵר נִרְאָה לוֹ שְׂמוֹתָהּ וְשִׁכְךָ נִדְגוּ הַעוֹלָם. וְדַעַת הַגְּרִיב קְרִלִיץ
(חוֹט שְׁנֵי יוֹם טוֹב פ"ו ס"ק א עֲמּוֹ ע"ה) שֶׁמִּי שֶׁיִּצְרָא מִבֵּיתוֹ לְמִקּוֹם שֶׁיֵּשׁ
שֵׁם שְׂעוֹן, כְּגוֹן לְבֵית חַבִּירוֹ אוֹ לְבֵית הַכְּנֵסֶת, אִסּוּר לוֹ לְטָלָטֵל אֶת שְׂעוֹנוֹ
[אֲלֵא אִם כֵּן נִחוּץ לוֹ לְדַעַת אֶת הַשְּׂעִיָּה בְּדַרְכּוֹ מִמְּקוֹם לְמִקּוֹם].
עַל הַנִּדּוּךְ אִם יֵשׁ בְּעִנְיַת שְׂעוֹן י"ד, הַגִּיל אוֹ שְׂעוֹשֵׁי מוֹדֵב, מִשׁוּם אִסּוּר
טְלָטוּל, רֵאזָה מִזֶּה שֶׁכָּתְבֵנוּ לַעֲלִיל (ס"י שֵׁא ס"ק מ"ה).

בְּנִשְׂמֵם וְקִטְנִים, מִשׁוּם שְׂמוּטֵב שֶׁהִיוּ שׁוֹגְגִין וְאֵל יִהְיוּ מוֹדִינִן, וְרֵאזָה מִזֶּה
שֶׁכָּתְבֵנוּ שֵׁם.
[מִשְׁנֵיב ס"ק ז']
שֶׁאִין בּוֹ צִרְף הַיּוֹם כְּלָל²¹ וְכו', כְּדִי לְצִאָת גַּם דַּעַת הַמְּתִירִין²²
וְכו', אִסּוּר לְהוֹלִיכֵן עֲמּוֹ כְּשֶׁיְהִי־תְּרַבִּים²³ וְכו', וְיֵשׁ קְלִיץ
בְּסִפְיָנִים²⁴ שֶׁקָּא תְּדַמֵּן לוֹ אִינְה פְּרִי לְתוֹתָךְ בּוֹ²⁵.
21) וְאֵף שֶׁאִין לוֹ לְטָלָטוּל זֶה צוּרֵךְ הַיּוֹם כֻּלָּל, יֵשׁ לוֹ בּוֹ צוּרֵךְ מִסּוּם, כְּגוֹן
לְטָלָטוּל לְמִקּוֹם שֶׁיְהִיָּה מוֹקֵן יוֹתֵר אוֹ שֶׁמִּפְרַע לוֹ מִמְּקוֹמוֹ הַרְאִשׁוֹן, שֶׁכֵּן
בְּאוֹפֵן שֶׁאִין לוֹ שׁוּם צוּרֵךְ בְּטָלָטוּל, כָּתוּב הַשְּׂרִיעַ לַעֲלִיל (ס"י שֵׁח ס"ד) שֶׁאֵף
כִּי שְׂמֵלֵאכְתּוֹ לְדוּתֵר אִין לְטָלָטוּל שֶׁלֹּא לְצוּרֵךְ כֻּלָּל, וְאִפִּילוֹ בְּתוֹךְ הַבֵּית.
22) וּמִנְהַת הַחַזוּרָא, הִבֵּיא בְּסִפֵּר אַרְחוֹת רַבְּנּוֹ (ח"י עֲמִי ק"א) הִיָּה לְעֵרֵב
עֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת גַּם בְּעֵרֵב יוֹם טוֹב כְּדַעַת הַרְמַיָּא. אֲכֵן, בְּשִׁיעוֹ הַרֵב (ס"ד)
הִבֵּיא כְּדַבְרֵי הַמִּשְׁנֵיב לְכֻלָּל בְּעֵרֵב שֶׁעוֹשֶׂה לְשֶׁבֵת גַּם אֶת יוֹם טוֹב,
כִּדִי לְצִאָת יִדֵי דַעַת הַמְּחַמְרִין.
23) וְמִטַּעֲם זֶה, בְּכָל פַּעַם שֶׁיִּצְרָאִים לְרֵשׁוֹת הַרְבִּים בְּיוֹם טוֹב, כָּתְבוּ

הלכות יום טוב סימן תקטו

באר הגולה קלח

בגבייתו, (מח) אכל מטר לטלטלן (מט) בתוך ארבע אמות (ג) או בתוך העיר מקפת חומה (גא) או מבצר שידוע שהקף לדירה, (גב) ואחרים (יג) מתרים (גג) אף לאכלם, ולערב (נד) (י"ט טוב ראשון) צריך להמתין מי שהובאו בשבילו (נה) בכדי (יז) שיעשו: הגה ומתירין אחר כך אפלו לדין שנוהגין להחמיר (נו) בשאר דברים, כמו שנתבאר: ו (נז) *כעיר שרבה איננה יהודים, (נח) מן הסתם כל המביא

באר היטב

מל, מ"א: (יג) מתרים, ואם היא בהמה ואחר אכל מעט ממנה, מטר לשחטה מיד, מהר"ל, מ"א: (יד) שיעשו, ע"י סימן שכה ס"ה בהנ"ה

באר הלקה

בגון ספק אם יש במינו במחבר, איסורן הוי ספק-ספקא ומהר"ם לפר"ם גס לטהמירין בספק אחר, וכן משמע ב"ס של שלמה וכן פסק מהר"ם: * כעיר שרבה נכרים וכו', ומסתפקא אם רב הקונים מפיו זה ישראלים אם אזלימן בתרזוהו אם לא⁶⁸, והנה בספיקת מכשירין בספק ב משנה ט אימא דאם מצא בה כשר מבשל הולכין אחר רב אוכלי פשוט מבשל, והגון דאם הם ישראלים, אף דרב העיר צריכים, טהורין להם ותלינן דמהם נבל, והוא טהור לענגבו, וקצין זנה כבא מציעא דף כד עמוד ב' ר"ב עפ"י ר"ב טבחי ישראל ויצרדן לסלק זנה לטהור דמשנה זו, דאם מצא בה תינוק משלן, דקפליג שם פנאי-מפא ארבי יהודה האזיל בטר רב המשליכין, דתנא-קמא לא חשבי לה כרוב, ועין שם במשנה ח ובהוספת י"ט טוב שם, אחר כך מצאני בסימן תקיז ב"ט"ו ע"סב כן בפשיטתא וכן נחבדו האחרונים שם, חלפי זה בענין דמים, שפצוי להיות רב הקונים על שבת וי"ט טוב ישראלים תרבה שדירן שם, וכמו שכתב הפוסקים השקל, אך אם הם מעוט נגד העפויים, אסור מדינא לקנות שם דמים ביו"ט טוב מן העכורים אף אם יודע שלא נצודו היום, משום דבנדאי אדעקסם הביא מחוץ לתחום, דחשיב לענין זה כעיר שרבה ישראלים⁶⁹, אכן לפי זה, מאי סתפס הפגון אבדנאם כעיר-קטן כב להחמיר שלא לקנות מהם דמים ממשע שפא ירבה בשביל ישראל, הפוגק לה דלענין דמים הוי לה כעיר שרבה ישראל, וצ"ל כסוף דלי פא סתקא לה דרב קונים הם ישראלים, אכן לענינא דעתי יש לי מקום ציין כנה להספך, דאפילו אם רב העיר ישראלים יש לקנות סקרא להחמיר לקנות מהם ביו"ט טוב אם יודע שלא נצודו היום, דהלא ישראל הקונה מהם ביו"ט טוב מקדח לקח מהם בנזקא בעלמא בלי מעות וקבלי פסוק דמים, שאסור לשא ולתן עמו אודות המקח, וקבלי משקל כרואי בימות החל, כמו שכתבו הפוסקים, אם יבין דעתו בנדאי קרוכה למכור לעפויים ונדעקסם הביא מחוץ לתחום, והנה אם מביא ביום שני של יום טוב, אפשר שהביא אדעתא ישראל שיקנו ממנו היום בערב למוצאי יום טוב שהוא חל, ולפיכך צריך להסתכן לערב בכדי שיעשו כרי שלא יהנה משה שיעשה הכרי בשבילו ביו"ט טוב ויבצעין אפן זה מדי המשנה דמקשירין, שפפנו מקור סעיה זה: אם מצא בה ירק, אם רב עפויים, ולקח מיד, ופרש שם הרמב"ם דהאי מדי' הנו למוצאי-שבת, ואם רב ישראל, ימתין בכדי שיעשה, ופרש שם, משום דאי לאו הכי יאמר לעפויים לעשות בשבת כדי שיהיה לו מזון תכף למוצאי-שבת, עין שם, אבל אם הביא ביו"ט טוב ראשון בנזלה, שלערב הוא גס יבין יום טוב, ולישראל לא ימכור אלא בהקפא ובלא פסוק דמים וכו', למכור יוסר דאדעתא דעפויים הביא שייכל לקח מעות מיד ואם לא שיש לו לעפויים כעיר פשה

משנה ברורה

ואוסרין, אכן אם זמנן (מט) אחר שחביאן הנכרי הנכריים לביתו יש להקל⁶⁸: (מח) אכל מטר לטלטלן, מאחר (ס) דלאחרים מתירין כדלקמה, אין עליהו שם מקצה⁶⁹: (מט) בתוך ארבע אמות, מקום שהנתיח תנכרי, ולא יותר, שהרי על-פל-פנים חוץ לתחום הם זמני שביניהם שם, ואפלו הביאן הנכרי לעצמו, גס-כן דינא הכי, וכדמפרש לעיל סימן שכה סע"ף ח: (נ) או בתוך העיר וכו', דמסקמא הקפה לדיניה⁷⁰, והוא הדין בתוך העיר שיש בה מקום ערובין שרי, דכארבע אמות דמ"א: (נא) או מבצר שידוע וכו', דמבצר מסתמא לא הקף לדירה: (גב) ואחרים מתרים, דגבי אסור תחומין (סא) שהוא מדובבן לא אהמור רבנן לאסרה אף על אחרים כמו בסע"ף א' שהשוו שם חכמים מדוהקים, (סב) וגם דקלאו הכי אין האסור של תחומין שנה לכל אדם⁷¹, שלנה הוא חוץ לתחום ולנה הוא בתוך התחום, ואפלו בהובא מחוץ לשלישה פרקאות, דלקמה פוסקים (סג) יש על זה אסור דאורייתא, גס-כן לא התמירו אלא למי שהובא בשבילו⁷²: (אחרונים), עוד כתבו, דאם הנה בהמה והאחר אוכל מעט ממנה, מטר לשחטה מיד, (סד) ומפל מקום גם אחר השחיטה אסור למי שהובא בשבילו, דהא אפלו דבר שאין צריך שחיטה אסור למי שהובא בשבילו: (גג) אף לאכלם, וכל-ישנן לטלטלם, ומפל מקום, חוץ לארבע אמות (ככ) אסור לטלטל גם לאחרים מתחם שקנו שביניהם במקומן, (סו) ועל-כן אפלו אי אפשר להם לתקנו או לשללן אלא-אם-כן יטלטלן חוץ לארבע אמות, אסור, אם לא שהוא לערף יום-טוב דאז יש להחמיר להוציאן על-ידי נכרי, דאינו אלא שביחית דשבות במקום מצוה⁷³, ועין מה שכתבנו בענין זה לעיל בסימן שכה במשנה ברורה סע"ף קטן לו שד"ץ גם לקאן: (נד) יום טוב ראשון, אין רוצה לומר דנקא אם הביא בראשון, (ס) והוא הדין אם הביא בשני, גס-כן צריך להמתין לערב בכדי שיעשו, אלא דבא להשמיענו דאם הביא בראשון אין צריך להמתין רק בנזלה בכדי שיעשו, ואפלו לדין דנהגין כרעת הלש-מחמירין דלעיל סע"ף א' בהנ"ה לענין צידה ומחבר דצריך להמתין עד מוצאי יום טוב שני בכדי שיעשו, הכא לענין החומין כפי

בהמתנה בכדי שיעשה בתחלת ליל שני ומטר אחר-כך, וכמו שפסקים הרמ"א בעצמו לבסוף: (נה) בכדי שיעשו, לפי ערך הזמן שישפחה המביא, ואם אינו יודע, (סא) משערין רק בכשעור הקאה (מט) מחוץ לאלפים אמה, וענין לעיל סימן שכה לענין שבת, שיש מחמירין להמתין האי שעורא ביום שלאחריו ולא בכניסת הלילה, שאין צורך להביא בלילה מחוץ לתחום, ושפיר מהנהיג מנה אפתי כשהביא לו הנכרי ביום, וכתבו האחרונים, דמדוהשמיט הרמ"א להביא סקרא זו גם בסימן זה, מסתמא סבירא לה להקל ביום טוב ודי בכניסת ליל שני; (ע) מפל מקום אפשר דנקא לענין תחומין לא רצה להחמיר⁷⁴, אבל אם היה בו גם אסור דאורייתא, שלקט ממתכר חוץ לתחום, יש להחמיר, ולדבר-מצוה או בשעת הרמק יש להקל בכל זמני: (נו) בשאר דברים, רוצה לומר, בעיניה ומחבר, והטעם, דבתחומין סמכין (עא) אדעה קמיתא שפסעיה א: ו (נז) כעיר שרבה נכרים, עד עתה פתב דיני דורות, ועתה ארבי שהביא עפויים למכור סחורתו בשוין: (נח) מן

שער הצינין

(נט) כן משמע מתקור משה ופשוט: (ס) ואפלו הביא למכור כעיר שרבה ישראל או קלה, דלכלם אסור, אף-על-פי-כן מטר לטלטל, דמקל מקום הא מטר לאותם שבתחום מקום שלקח⁷⁵, ואפלו ליכא שם ישראל גס-כן שרי, דמקל מקום אלו אחריו שם ישראל הוי שרי, כן נחבד הפוסק פרד"ק ר"ש הסימן, עין שם באור⁷⁶: (סא) רש"י: (סב) ר"ן בשם הרמב"ן: (גא) הנה לישראל העושה אותן, וכנה לנו לגור אף לנכרי שיעשה בשביל ישראל, וסמה הבית-מאיר, הא מדינא נכרי אינם קונים שביחה, דאימא כעירובין מ"ו עמוד ב', אלא דגורו בעלים דנכרי אטו בעלים דישראל, ואיסרן אפלו אם הנה וישאל עושה דבר זה להביא תבטים האלו מחוץ לתחום, גס-כן אינו אלא מדובבן⁷⁷: (סג) מהצינין-השקל: (סד) ט"ו ושי"א: (סו) מן-אבנהם ושי"א: (סז) סדר-משה: (סח) פוסקים, ומפל מקום אם הביאו מקום רחוק, פשוט שאין צריך להמתין רק שער הזמן שהולכה בהרן משקדש היום⁷⁸, אבל מה שהולכה מצד-יום טוב אין לצרף⁷⁹, ולא נדרשן שיאמר לעפויים שני ימים קדם יום טוב בכדי שאמר בהאנו ביו"ט טוב, כן נחבד במאמר-מרדכי הנ"ל, עין שם באור: (סט) כמו שכתבנו לעיל במשנה ברורה סוף סע"ף א: (ע) עין מגו-אברהם סע"ף קטן כא ומתציח-השקל: (עא) הנ"א:

